

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2019

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

6 Μαΐου 2019

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα από το 1981 Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο του 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (DG ECFIN) και τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ δημοσιεύονται αναλυτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα με τη μορφή αυτής της έκδοσης στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία για πάνω από 1000 επιχειρήσεις και αντιπροσωπευτικό δείγμα 1500 καταναλωτών, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει αποκλειστικά και μόνο το IOBE για την Ελλάδα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επόμενο δελτίο: **03/06/2019**

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΕ-28, ΕΥΡΩΖΩΝΗ, ΕΛΛΑΔΑ**Ε.Ε – ΕΥΡΩΖΩΝΗ: Μικρή υποχώρηση στο οικονομικό κλίμα τόσο στην Ευρωζώνη¹, όσο και στην ΕΕ**

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Απρίλιο υποχώρησε στην ΕΕ (κατά 1,5 μον., στις 103,7 μον²), ενώ αντίστοιχα μειώθηκε και στην Ευρωζώνη (κατά 1,6 μον., στις 104,0) μονάδες. Πιο συγκεκριμένα, η πτώση του δείκτη στην **Ευρωζώνη** εκπορεύεται από την επιδείνωση του κλίματος στη **Βιομηχανία** (-2,5) και λιγότερο στο **Λιανικό εμπόριο** (-1,4). Αντίθετα, οι σχετικοί δείκτες εξασθένησαν οριακά στην **καταναλωτική εμπιστοσύνη** (-0,7) και στις **Κατασκευές** (-0,8) ενώ έμειναν αμετάβλητοι στις **Υπηρεσίες**. Στις πέντε μεγαλύτερες οικονομίες της Ευρωζώνης, ο δείκτης ανέκαμψε μόνο στην Ολλανδία (+0,4), ενώ επιδεινώθηκε αισθητά στην Γερμανία (-1,5) και την Ισπανία (-2,6) και ηπιότερα στην Γαλλία(-1,0) και την Ιταλία(-1,0).

Στην **ΕΕ**, η ήπια υποχώρηση των προσδοκιών προκύπτει κυρίως ως αποτέλεσμα της αισθητής επιδείνωσης του δείκτη στο Ην Βασίλειο (-1,5) η οποία ενισχύθηκε από την εντονότερη μεταβολή του κλίματος στην Πολωνία (-3,7). Σε τομεακό επίπεδο δεικτών, αντίστοιχα με την Ευρωζώνη, καταγράφεται επιδείνωση του κλίματος στην Βιομηχανία και στους Καταναλωτές ενώ η επιδείνωση στο Λιανικό εμπόριο ήταν λιγότερο αισθητή από εκείνη στην Ευρωζώνη. Ωστόσο, σε αντίθεση με την Ευρωζώνη παρατηρείται εντονότερη εξασθένηση στον τομέα των Κατασκευών, ενώ στις Υπηρεσίες σημειώθηκε ελαφρά βελτίωση.

Αναλυτικότερα:

- Στη **Βιομηχανία**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις -3,7 και -4,1 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι προσδοκίες για την εξέλιξη της παραγωγής μεταβάλλονται αρνητικά και στις δύο ζώνες, όπως και οι εκτιμήσεις για τα επίπεδα παραγγελιών και ζήτησης, ενώ τα εκτιμώμενα αποθέματα μεταβάλλονται θετικά στην σε αμφότερες τις δύο ζώνες.
- Στις **Υπηρεσίες**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις +8,5 και +11,5 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα δραστηριότητά τους μεταβάλλονται αρνητικά και στις δύο ζώνες, όπως και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, ενώ οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης βελτιώνονται αισθητά στην ΕΕ και ηπιότερα στην Ευρωζώνη.
- Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι σχετικοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις +1,2 και -1,1 μονάδες αντίστοιχα στην ΕΕ και την Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα επιδεινώνονται στην Ευρωζώνη και βελτιώνονται στην ΕΕ, ενώ οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα υποδηλώνουν αποκλιμάκωση στην Ευρωζώνη σε αντίθεση με την ΕΕ. Οι προβλέψεις για τις πωλήσεις τους επόμενους μήνες εξασθενούν και στις δύο ζώνες αντίστοιχα.

¹ **Σημαντική σημείωση:** Τον Ιανουάριο αναθεωρήθηκε η σύνθεση του δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης, με αποτέλεσμα την αναθεώρηση και του συνολικού δείκτη οικονομικού κλίματος (ESI). Επιπλέον, στην έρευνα εισάγεται και πάλι η Ιρλανδία μετά από δέκα έτη απουσίας. Επιπρόσθετα, πραγματοποιήθηκε η ετήσια αναθεώρηση του δείκτη που γίνεται κάθε Ιανουάριο, ως προς το βάρος κάθε χώρας στην έρευνα, καθώς και η προσθήκη του 2018 στο μακροχρόνιο μέσο όρο του δείγματος (1990 – 2018=100) και του δείκτη.

² Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στην Βιομηχανία για τη Γαλλία και του Λιανικού εμπορίου για τη Φιλανδία αναθεωρήθηκε σε σχέση με τον Ιανουάριο με αποτέλεσμα την συνολική αναθεώρηση προς τα πάνω του δείκτη Ιανουαρίου στην ΕΕ (106,2) και στην Ευρωζώνη (106,3)

- Στις **Κατασκευές**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών κινήθηκε στις +2,5 και +6,7 μονάδες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη. Οι προβλέψεις για την απασχόληση εξασθενούν στην ΕΕ όπως και στην Ευρωζώνη, ενώ οι προβλέψεις για το επίπεδο των εργασιών βελτιώνεται στην Ευρωζώνη και επιδεινώνεται στην ΕΕ.
- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** διαμορφώνεται στις -7,7 και -7,9 μονάδες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι εκτιμήσεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους τελευταίους 12 μήνες παραμένουν ουσιαστικά αμετάβλητες σε αμφότερες τις δύο ζώνες, ενώ αντίθετα οι προβλέψεις τους για τη μελλοντική εξέλιξη του τους επόμενους 12 μήνες μεταβάλλονται οριακά αρνητικά. Οι προβλέψεις για τη γενική κατάσταση της οικονομίας επιδεινώνονται και στις δύο ζώνες, ενώ οι προβλέψεις για κύριες αγορές τους επόμενους μήνες παραμένουν στα επίπεδα του Μαρτίου τόσο στην ΕΕ όσο και στην Ευρωζώνη.
- Τέλος, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες** (δεν περιλαμβάνεται στο δείκτη κλίματος) μειώνεται αισθητά τόσο στην ΕΕ (+12,2 από +19,2 μον. στην ΕΕ) όσο και στην Ευρωζώνη (+12,1 μον. από +19,8). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων επιδεινώνονται, όπως και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία της ζήτησης αλλά με ελαφρά ηπιότερο ρυθμό, ενώ οι προβλέψεις της ζήτησης στο επόμενο τρίμηνο εξασθενούν οριακά.

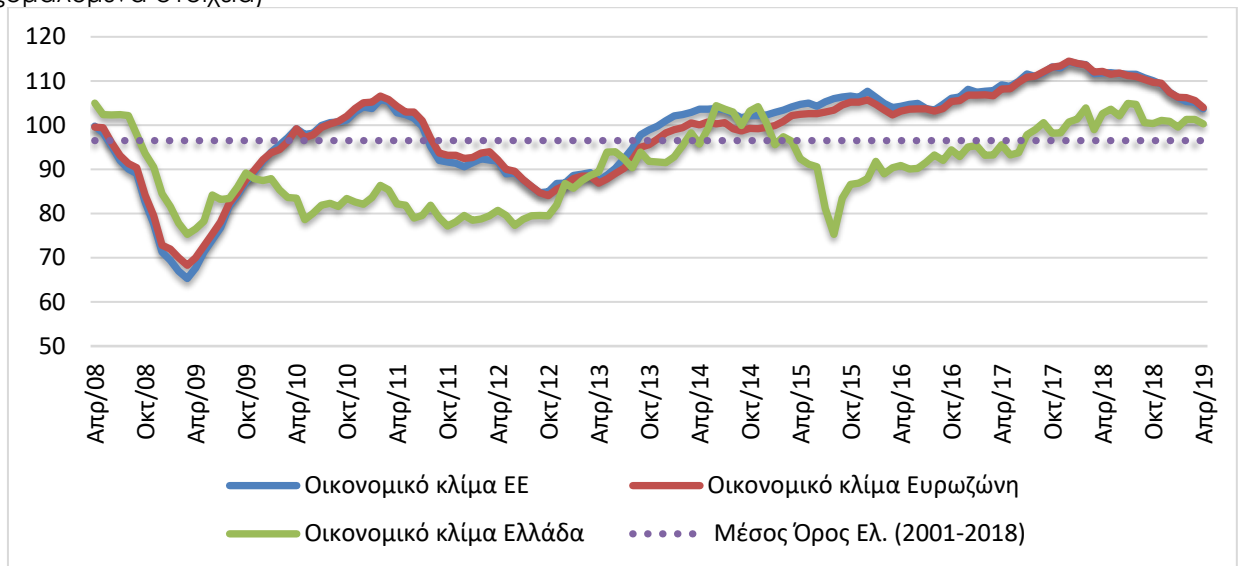
Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (1990-2018=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)¹

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος									
	Min	Max	2001-2018	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
ΕΕ-28	65,3 (Μαρ. 2009)	116,8 (Μάιος 2000)	100,0	88,6	93,2	102,7	105,2	105,1	110,5	111,3		
Ευρωζώνη	68,3 (Μαρ. 2009)	118,0 (Μάιος 2000)	99,7	89,1	91,7	100,1	103,4	104,5	110,3	111,5		
Ελλάδα	75,3 (Μαρ. 2009)	120,5 (Ιουλ. 2000)	96,5	80,0	90,9	100,0	88,8	91,8	96,6	102,1		
Περιοχή	2018											
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-28	113,9	113,7	111,7	111,8	111,9	111,7	111,5	111,5	110,7	110,1	109,3	107,5
Ευρωζώνη	114,0	113,6	112,0	112,2	111,5	111,8	111,2	111,0	110,4	109,7	109,5	107,4
Ελλάδα	101,4	103,9	99,0	102,6	103,6	102,1	104,9	104,7	100,6	100,4	101,1	100,9
Περιοχή	2019											
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-28	106,2	105,4	105,2	103,7								
Ευρωζώνη	106,3	106,2	105,6	104,0								
Ελλάδα	99,6	101,3	101,3	100,3								

¹ Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος είναι το σταθμισμένο άθροισμα των Δεικτών Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο, τις Υπηρεσίες και του Δείκτη Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος Ε.Ε-28 και Ελλάδα (1990-2018=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

ΕΛΛΑΔΑ: Μικρή επιδείνωση του δείκτη οικονομικού κλίματος, με βελτίωση σε Βιομηχανία και καταναλωτική εμπιστοσύνη, και επιδείνωση σε Λιανικό εμπόριο, Υπηρεσίες και Κατασκευές

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος υποχωρεί τον Απρίλιο στις 100,3 μονάδες (από 101,3), ενώ κινείται σε επίδοση χαμηλότερη έναντι της αντίστοιχης περυσινής (102,6). Στην πλευρά των επιχειρήσεων, μόνο στη Βιομηχανία καταγράφεται ήπια βελτίωση των προσδοκιών, καθώς ως εξωστρεφής τομέας τροφοδοτείται περισσότερο από το διεθνές περιβάλλον και φαίνεται να διατηρεί τη δυναμική του, με βελτιωμένες προσδοκίες εξαγωγών. Αντίθετα, στους υπόλοιπους τομείς σημειώνεται επιδείνωση. Στο Λιανικό Εμπόριο με εξαίρεση τα Τρόφιμα, όλοι οι υπόλοιποι κλάδοι δηλώνουν πτωτικές πωλήσεις αυτήν την περίοδο και φαίνεται να μεταθέτουν τις προοπτικές βελτίωσης στο επόμενο διάστημα. Στις Υπηρεσίες σημειώνεται οριακή μόνο υποχώρηση, καθώς οι προσδοκίες στον τουρισμό ενισχύονται μεν λόγω εποχής, αλλά είναι ηπιότερες της περυσινής αντίστοιχης περιόδου. Στις Κατασκευές η πτωτική πορεία εκπορεύεται κυρίως από τις Ιδιωτικές Κατασκευές, όπου το πρόγραμμα εργασιών είναι αρκετά φτωχό και οι προβλέψεις για την απασχόληση πτωτικές. Στην πλευρά των νοικοκυριών, ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης ανακάμπτει οριακά, παραμένοντας ελαφρώς χαμηλότερα των -30 μονάδων για τρίτο μήνα, εξέλιξη που δείχνει ότι ενδεχομένως έχει ολοκληρωθεί η τονωτική επίδραση του προεκλογικού κύκλου. Βεβαίως, τα αποτελέσματα των ευρωεκλογών και των περιφερειακών εκλογών είναι πολύ πιθανό να επηρεάσουν το οικονομικό περιβάλλον και οικονομικό κλίμα. Σε επίπεδο οικονομικής πολιτικής, η υπέρβαση του στόχου για το πρωτογενές πλεόνασμα πέρυσι, αναθερμαίνει τις προσδοκίες για παροχές ή για μη εφαρμογή προγραμματισμένων μέτρων (όπως π.χ. τη μείωση του ορίου αφορολόγητου εισοδήματος). Ταυτόχρονα, όμως, επικρατεί αβεβαιότητα για τη σταθερότητα των παραμέτρων του φορολογικού συστήματος, του ρυθμιστικού πλαισίου για την επιχειρηματικότητα, και ευρύτερα των προοπτικών ανάπτυξης της οικονομίας.

Αναλυτικότερα:

- στη **Βιομηχανία**, το αρνητικό ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και τη ζήτηση βελτιώθηκε ελαφρά, ενώ και το ισοζύγιο στις προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες υποχώρησε, με το δείκτη στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα να ενισχύεται
- στις **Κατασκευές**, οι προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών υποχωρούν, σε αντίθεση με τις προβλέψεις για την απασχόληση οι οποίες βελτιώθηκαν ήπια
- στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι θετικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις εξασθενούν αισθητά, σε αντίθεση με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους, ενώ τα αποθέματα φαίνεται να διογκώνονται
- στις **Υπηρεσίες**, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων, αλλά και οι αντίστοιχες για την τρέχουσα ζήτηση εξασθενούν, ενώ αντιθέτως ενισχύονται οι βραχυπρόθεσμες προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης
- στην **Καταναλωτική Εμπιστοσύνη**, οι προβλέψεις των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας είναι ουσιαστικά αμετάβλητες, ενώ οι προβλέψεις για τη δική τους οικονομική κατάσταση βελτιώνονται όπως και οι προβλέψεις για την ανεργία. Αντίθετη, φθίνουσα πορεία ακολουθεί η πρόθεση για αποταμίευση

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Μικρή βελτίωση των επιχειρηματικών προσδοκιών, λόγω ανοδικών προβλέψεων για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία ενισχύθηκε ήπια τον Απρίλιο, στις 104,4 (από 103,8) μονάδες, φτάνοντας σε επίδοση ελαφρά υψηλότερη από την αντίστοιχη περυσινή (103,4 μον.). **Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, το αρνητικό ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και τη ζήτηση βελτιώθηκε οριακά, ενώ παράλληλα οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα και το ισοζύγιο στις προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες αυξήθηκαν ήπια.** Αναλυτικά:

α) Σε **επίπεδο παραγγελιών και τρέχουσας ζήτησης**, ο αρνητικός δείκτης διαμορφώνεται τον Απρίλιο στις -15 μονάδες (από -18 μον.), με το 27% (από 26%) των επιχειρήσεων να δηλώνουν χαμηλές για την εποχή παραγγελίες και το 11% (από 9%) να αναφέρει το αντίθετο.

β) Στις **προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες**, το σχετικό ισοζύγιο κέρδισε 3 μονάδες και διαμορφώθηκε στις +32, με το 38% (από 40%) των επιχειρήσεων να προβλέπει άνοδο της παραγωγής του το επόμενο τρίμηνο και ένα 6% (από 11%) μείωσή της.

γ) Στα **αποθέματα έτοιμων προϊόντων**, το σχετικό ισοζύγιο κινήθηκε ελαφρώς ανοδικά, στις +14 μονάδες (από +11), με το 19% (από 17%) των επιχειρήσεων να αναφέρει εκ νέου υψηλά για την εποχή αποθέματα και μόλις το 5% (από 7%) να δηλώνει το αντίθετο.

δ) Στους δείκτες **εξαγωγικής δραστηριότητας** καταγράφηκαν τον Απρίλιο μικτές τάσεις: οι **εκτιμήσεις για τις εξαγωγές κατά το τελευταίο τρίμηνο** υποχώρησαν οριακά (+6 από +7 μον. ο δείκτης), ενώ οι **εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού** ενισχύθηκαν (-14 από -19 μον. ο δείκτης), όπως επίσης και οι **προβλέψεις για εξαγωγές τους προσεχείς μήνες**, οι οποίες αυξήθηκαν αισθητά (+33 από +19 μον. ο δείκτης).

ε) Οι **θετικές προβλέψεις για τις πωλήσεις τους προσεχείς μήνες** ενισχύθηκαν ήπια τον Απρίλιο (στις +37 μον. το ισοζύγιο από +31), με το 42% (από 39%) των επιχειρήσεων να αναμένει άνοδο το προσεχές χρονικό διάστημα και το 5% (από 8%) μείωσή τους. Ομοίως, ο δείκτης **εκτιμήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις** κινήθηκε ήπια ανοδικά, στις +9 (από +5) μονάδες, με το 30% (από 25%) των ερωτηθέντων να εκτιμά άνοδό τους.

στ) Οι **μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής** αυξήθηκαν οριακά στους 4,7 (από 4,6) μήνες, με το **ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού** να κινείται και αυτός οριακά υψηλότερα στο 72% (από 71%).

ζ) Ο δείκτης στις **προβλέψεις για την απασχόληση** ενισχύθηκε αισθητά τον Απρίλιο, στις +10 (από -2) μονάδες, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που προβλέπει άνοδο απασχόλησης το προσεχές τρίμηνο να διαμορφώνεται στο 19% (από 16%) και το 10% (από 18%) να αναμένει υποχώρηση.

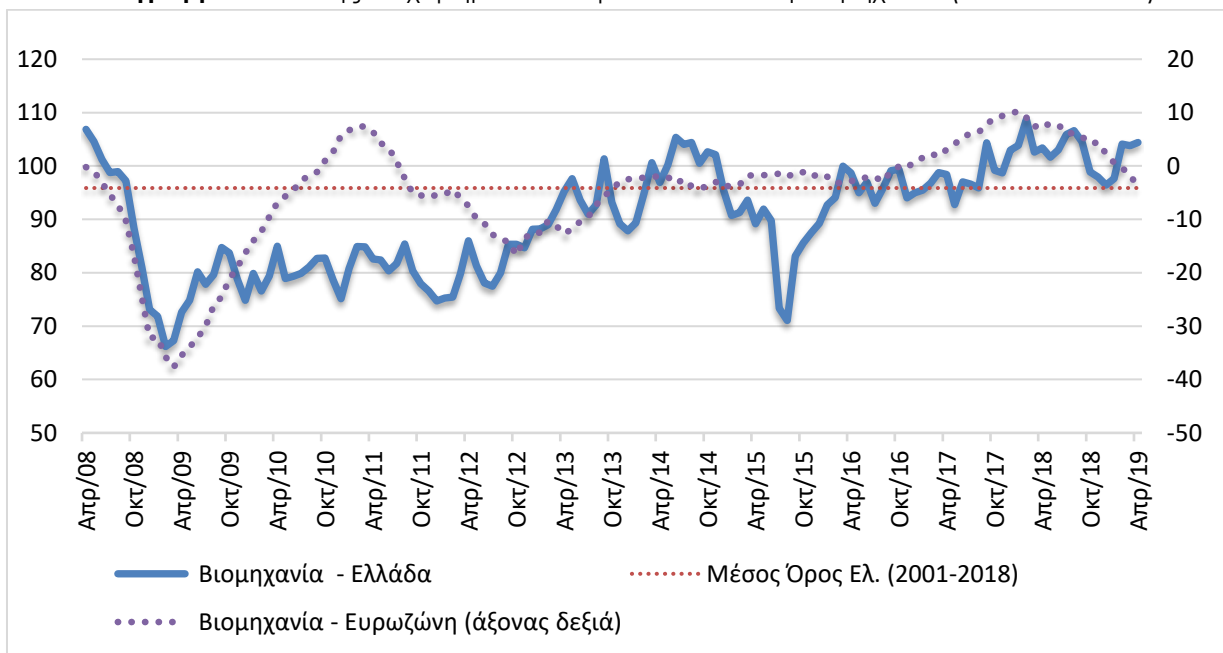
η) Το ισοζύγιο στις **προβλέψεις για τις μεταβολές των τιμών** διαμορφώθηκε στις +3 (από +5) μονάδες, με το 83% (από 85%) των επιχειρήσεων να μην αναμένει μεταβολές τους το επόμενο τρίμηνο και το 10% σταθερά να αναμένει άνοδο.

Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

Τομέας		Ακραίες τιμές		Μέσος όρος							
Βιομηχανία (2000-2010=100)		Min	Max	2001-2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
		66,2 (Φ. 2009)	117,6 (Μάρ. 2000)	95,9	92,6	99,7	86,3	96,1	98,1	102,8	
2018											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
103,9	108,7	102,6	103,4	101,7	103,1	105,9	106,6	104,5	98,9	97,9	96,4
2019											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
97,6	104,1	103,8	104,4								

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις παραγωγής, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση. **Πηγή:** IOBE

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

ι) Ως προς τους **λόγους που παρεμποδίζουν την παραγωγική δραστηριότητα**, το 45% των επιχειρήσεων θεωρεί ότι η επιχειρηματική λειτουργία του είναι απρόσκοπτη, ενώ από τις υπόλοιπες, ένα 33% δηλώνει ως σημαντικότερο εμπόδιο την ανεπάρκεια ζήτησης και το 11% την κεφαλαιακή ανεπάρκεια.

κ) Στο τριμηνιαίο ερώτημα σχετικά με την **ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων** στις αγορές στις οποίες δραστηριοποιούνται, οι εκτιμήσεις των ερωτηθέντων κινούνται αρκετά χαμηλότερα έναντι του προηγούμενου τριμήνου ως προς την εγχώρια αγορά (+7 από +16 μον. ο δείκτης) και την αγορά της ΕΕ (+5 από +12 μον. ο δείκτης), αλλά και αισθητά χαμηλότερα ως προς τις λοιπές αγορές (+1 από +13 μον. το ισοζύγιο).

λ) Τέλος, στο τριμηνιαίο ερώτημα σχετικά με τις **προβλέψεις των επιχειρήσεων για τον προορισμό των εξαγωγών τους τους προσεχείς μήνες**, καταγράφεται βελτίωση στους σχετικούς δείκτες σε σχέση με τη μέτρηση Ιανουαρίου προς την ΕΕ (+23 από +4 μον.), σταθερότητα σε σχέση με τις Βαλκανικές (+7 μον ο δείκτης σταθερά) και αντίθετα υποχώρηση ως προς τις λοιπές χώρες (+13 από +18 μον.).

Σε επίπεδο βασικών τομέων, η τάση των προσδοκιών στα **Καταναλωτικά αγαθά**, σε αντίθεση με το συνολικό δείκτη στη Βιομηχανία, είναι πτωτική, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 101,4 (από 103,1) μονάδες. Σημειώνεται οριακή βελτίωση στις παραγγελίες και τη ζήτηση, ενώ παράλληλα τα αποθέματα αυξάνονται και οι εκτιμήσεις της παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες αποδυναμώνονται. Αντιθέτως, στα **Κεφαλαιουχικά αγαθά**, ο δείκτης ενισχύθηκε στις 96,5 (από 82,2) μονάδες, τάση η οποία διαμόρφωσε και τη δυναμική στο σύνολο της Βιομηχανίας, λόγω της αισθητής βελτίωσης των παραγγελιών και της ζήτησης. Τέλος, σταθερός ήταν ο δείκτης στα **Ενδιάμεσα αγαθά**, στις 109,5 (από 109,4) μονάδες, καθώς η θετική μεταβολή των προσδοκιών για την παραγωγή τους τους 3-4 ερχόμενους μήνες αντισταθμίστηκε από τις ελαφρώς χειρότερες εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Επιδείνωση επιχειρηματικών προσδοκιών, εκπορευόμενη κυρίως από τις Ιδιωτικές Κατασκευές και λιγότερο από τα Δημόσια Έργα

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές υποχώρησε τον Απρίλιο, στις 56,2 (από 61,1) μονάδες, επίπεδο υψηλότερο ωστόσο από το αντίστοιχο περυσινό επίπεδο (49,7 μονάδες). **Στους επιμέρους κλάδους, η τάση είναι πτωτική περισσότερο στις Ιδιωτικές Κατασκευές και λιγότερο στα Δημόσια Έργα. Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, οι προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων επιδεινώθηκαν, ενώ ανοδικά κινήθηκαν και οι προβλέψεις για την απασχόληση.** Αναλυτικά, ο αρνητικός δείκτης των -70 μονάδων στις προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων υποχώρησε στις -76, με το 77% (από 72%) των επιχειρήσεων να διατυπώνει απαισιοδοξία για το επίπεδο των εργασιών του το επόμενο τρίμηνο και το 2% να δηλώνει το αντίθετο. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, ο σχετικός δείκτης μεταβλήθηκε οριακά αρνητικά, από τις -24 στις -27 μονάδες, με το 38% (από 31%) των ερωτηθέντων να προβλέπει μείωση θέσεων εργασίας στον τομέα και ένα 11% (από 7%) άνοδο. Από τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, ο αρνητικός δείκτης των -25 μονάδων στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων ενισχύθηκε αισθητά, κερδίζοντας 18 μονάδες, ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας περιορίστηκαν στους 6,5 (από 7,4). Στο πεδίο των τιμών, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες περιορίστηκαν ελαφρώς (-19 από -23 μον. ο δείκτης), ενώ τέλος, το 13% (από 10%) από τις ερωτηθείσες επιχειρήσεις αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Από τις υπόλοιπες, το 18% επισημαίνει τη χαμηλή ζήτηση, το 51% την ανεπαρκή χρηματοδότηση και ένα 14% λοιπούς συγκυριακούς παράγοντες ως τα βασικότερα εμπόδια στη λειτουργία του.

Αναλυτικά στους επιμέρους κλάδους:

Αισθητή κάμψη παρουσίασε τον Απρίλιο ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Ιδιωτικές Κατασκευές**, στις 67,5 (από 86,8) μονάδες, επίπεδο αρκετά χαμηλότερο και έναντι του αντίστοιχου περυσινού (74,5 μον.). Ο δείκτης πρόβλεψης για το επίπεδο προγραμματισμένων εργασιών κινήθηκε ελαφρώς πτωτικά και διαμορφώθηκε στις -68 (από -45) μονάδες, ενώ οι προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου υποχώρησαν αισθητά (στις -10 από +2 μον. ο δείκτης). Από τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων ανέκαμψαν έντονα (+28 από -2 μον. ο δείκτης), όπως και οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας (5,7 από 4,2). Ως προς τις τιμές, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες περιορίστηκαν οριακά, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -12 μονάδες (από -14). Τέλος, εξασθένησε στο 16% (από 19%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν αναφέρουν προσκόμματα στη λειτουργία τους. Από τις υπόλοιπες, το 60% δηλώνει την ανεπάρκεια χρηματοδότησης και το 21% τη χαμηλή ζήτηση ως το βασικότερο λειτουργικό του πρόβλημα, με μόλις το 1% αναφέρει τους λοιπούς παράγοντες.

Μικρή ήταν η πτώση τον Απρίλιο σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα του δείκτη επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων**, καθώς αυτός διαμορφώθηκε στις 43,6 (από 45,8) μονάδες, αρκετά υψηλότερα έναντι της αντίστοιχης περυσινής τιμής του (33,1 μον.). Ως προς το πρόγραμμα εργασιών του κλάδου, ο δείκτης των -84 μονάδων τον Μάρτιο υποχώρησε οριακά, στις -83 μονάδες, ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση, το σχετικό ισοζύγιο έφτασε στις -43 (από -39) μονάδες. Από τις επιχειρήσεις του κλάδου, το 53% (από 44%) αναμένει λιγότερες θέσεις απασχόλησης, με το 10% (από 5%) να προβλέπει αύξησή τους. Πτωτικά κινήθηκε ο δείκτης εκτιμήσεων για το επίπεδο των τρεχουσών εργασιών, υποχωρώντας 2 μονάδες, στις -40, ενώ στο πεδίο των τιμών, το σχετικό ισοζύγιο ενισχύθηκε 5 μονάδες, στις -24 μονάδες. Τέλος, το ποσοστό των ερωτηθέντων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία αυξήθηκε ελαφρώς και

διαμορφώθηκε στο 10%, με το 15% να αναφέρει τη χαμηλή ζήτηση, το 43% την περιορισμένη χρηματοδότηση και το 26% άλλους παράγοντες ως τα κυριότερα επιχειρηματικά του προσκόμματα.

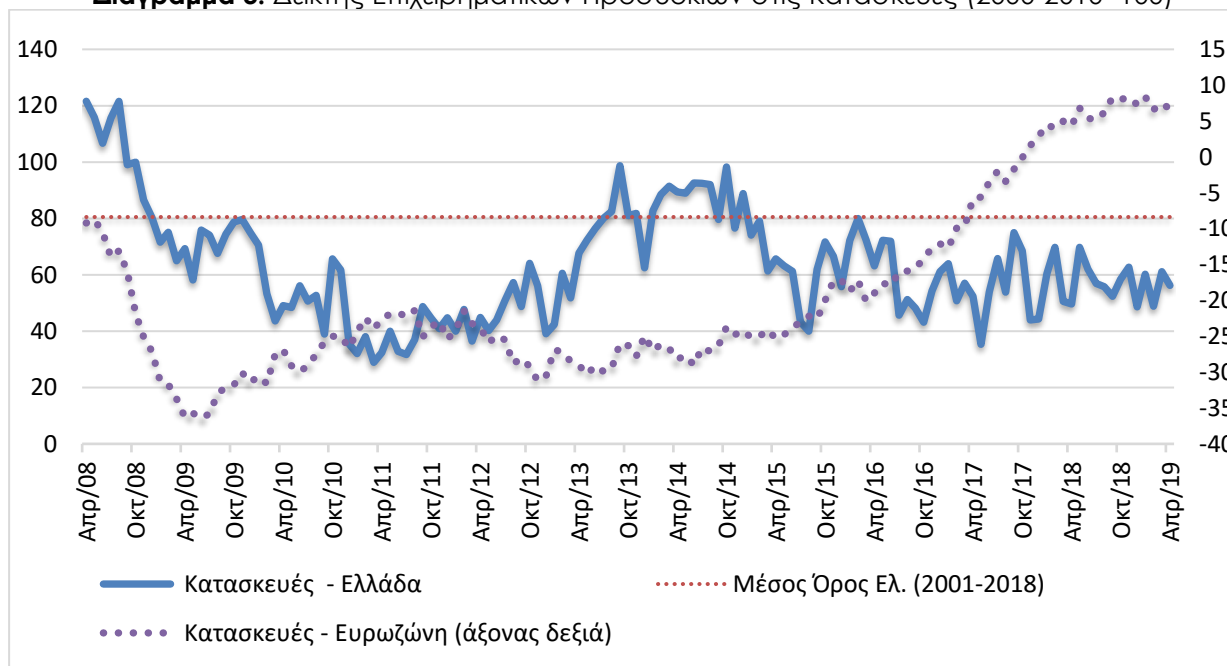
Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

Τομέας		Ακραίες τιμές		Μέσος όρος								
Κατασκευές (2000-2010=100)		Min	Max	2001-2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
		28,9 (Μάρ. 2011)	155,7 (Μάρ. 2000)	80,5	71,5	88,4	62,0	61,3	55,4	58,1		
2018												
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
60,5	69,7	50,6	49,7	69,8	62,0	56,9	55,7	52,3	58,4	62,7	48,6	
2019												
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
60,2	48,9	61,1	56,2									

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Συνέχεια στην υποχώρηση στις επιχειρηματικές προσδοκίες, λόγω κυρίως της έντονης εξασθένησης των τρεχουσών πωλήσεων

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** επιδεινώθηκε οριακά τον Απρίλιο, κινούμενος στις 94,0 (από 95,5) μονάδες, κινούμενος πολύ χαμηλότερα όμως από την αντίστοιχη περυσινή επίδοση (106,5). **Από τις κύριες μεταβλητές του δείκτη, οι θετικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις εξασθενούν αισθητά, σε αντίθεση με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους, ενώ ο δείκτης αποθεμάτων παραμένει αμετάβλητος.** Αναλυτικά, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις τους είναι πλέον αρνητικές, με τον σχετικό δείκτη να κινείται στις -17 (από +3) μονάδες. Το 32% (από 40%) των επιχειρήσεων δηλώνει αυξημένες πωλήσεις, έναντι όμως του 48% (από 38%) που αναφέρει το αντίθετο. Τα αποθέματα παραμένουν αμετάβλητα στις +8 μονάδες, ενώ από την άλλη πλευρά οι προβλέψεις για την εξέλιξη των πωλήσεων το επόμενο τρίμηνο ενισχύονται σημαντικά (στις +25 από +11 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Όσον αφορά στις παραγγελίες προς προμηθευτές, σημειώνεται υποχώρηση, με το σχετικό ισοζύγιο να κινείται έντονα πτωτικά και να ισοσκελίζεται (από +10) μονάδες, ενώ ήπια ανοδικά κινούνται οι προβλέψεις για την απασχόληση (+24 από +22 μον.). Τέλος, ως προς τις τιμές, η πλειονότητα των επιχειρήσεων (87%) αναμένει σταθερότητα, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -2 (από +2) μονάδες.

Οι εξελίξεις στους επιμέρους κλάδους του Λιανικού εμπορίου είναι κυρίως πτωτικές:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός** ενισχύθηκε αισθητά τον Απρίλιο και διαμορφώθηκε στις 96,8 (από 88,4) μονάδες, κινούμενος ωστόσο σε πολύ υψηλότερη επίδοση σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή (79,9 μον.). Οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις είναι πλέον αρνητικές, στις -5 μονάδες και φαίνεται οι προσδοκίες να μετατίθενται στις πωλήσεις της επόμενης περιόδου, καθώς το σχετικό ισοζύγιο ενισχύεται σημαντικά (στις +48 μον. το σχετικό ισοζύγιο από +14). Στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα, ο αντίστοιχος δείκτης εξασθενεί στις -2 (από +9) μονάδες, ενώ ανοδικά κινούνται οι παραγγελίες προς προμηθευτές (+38 από +29 μον.). Θετικές παραμένουν οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης του κλάδου (+38 μον. ο δείκτης από +35), ενώ στις τιμές αναμένεται ενίσχυση (+9 από -8 μον. ο δείκτης).

Πτωτικά κινείται ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση**, φθάνοντας στις 66,9 (από 86,9) μονάδες, σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα από τα αντίστοιχα του προηγούμενου έτους (126,5 μον.). Από τα βασικά στοιχεία δραστηριότητας, πολύ ισχυρή είναι η πτώση στις εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις καταγράφοντας μεγάλη πτώση (στις -90 μον. ο δείκτης από -42), ενώ πτωτικά αλλά ηπιότερα κινούνται οι θετικές προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία τους (+13 μον. ο δείκτης από +29). Στα αποθέματα ο σχετικός δείκτης παραμένει έντονα θετικός στις +15 μονάδες (από +17 μον), ενώ αρνητικές είναι και οι προβλέψεις σχετικά με τις παραγγελίες προς προμηθευτές (-42 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο). Αισθητή επιδείνωση καταγράφεται και στις προσδοκίες για την απασχόληση (στις -33 μον. ο δείκτης από -12), ενώ στις τιμές, ο σχετικός δείκτης δείχνει πτώση (-6 μονάδες).

Τον Απρίλιο, οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού** υποχωρούν ήπια, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 58,2 (από 61,5) μονάδες, αρκετά χαμηλότερα σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2018 (105,5 μον.). Το ισοζύγιο για τις τρέχουσες πωλήσεις υποχωρεί έντονα και φτάνει τις -48 μονάδες (από -35), με τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου να

παραμένουν επίσης αρνητικές (-23 από -24 μον. ο δείκτης). Ο δείκτης των αποθεμάτων κινείται οριακά πτωτικά και διαμορφώνεται στις +37 μονάδες (από +39) φανερώνοντας ακόμα διογκωμένα αποθέματα, ενώ στις προβλέψεις παραγγελιών προς προμηθευτές, το αρνητικό ισοζύγιο παραμένει αμετάβλητο στις -44 μονάδες. Αρνητικές παραμένουν οι προβλέψεις για την απασχόληση, παρά τη μικρή βελτίωση (-28 από -32 μονάδες), ενώ στις τιμές, ο σχετικός δείκτης παραμένει σταθερά στις -11 μονάδες.

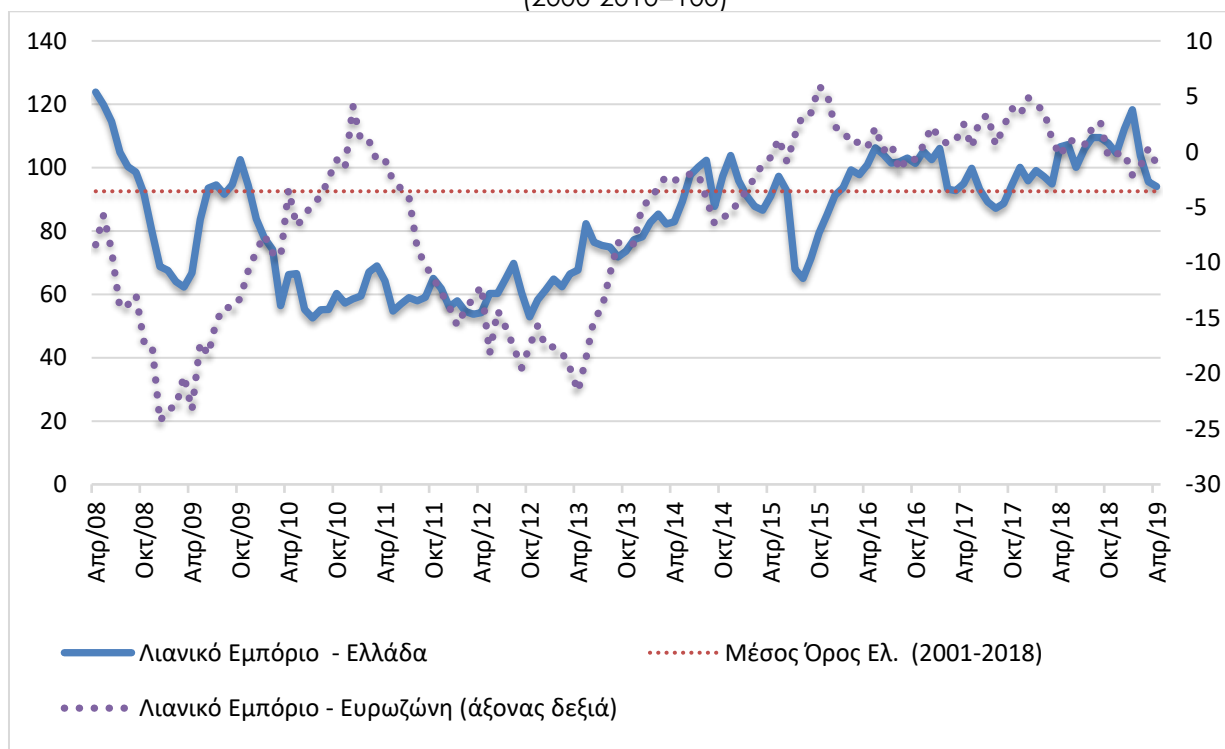
Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

Τομείς		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Λιανικό Εμπόριο (2000-2010=100)		Min	Max	2001-2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
		52.6 (Ιουλ. 2010)	128.7 (Μάιος. 2007)	92,5	72,6	92,3	83,9	101,4	94,6	104,5	
2018											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
99,1	97,2	94,9	106,5	107,3	100,1	105,8	109,5	109,5	107,7	104,6	112,2
2019											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
118,3	103,7	95,5	94,0								

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για τις πωλήσεις και τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Πτωτικά κινούνται οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά**, στις 118,8 (από 120,9) μονάδες, επίπεδο αρκετά χαμηλότερο του αντίστοιχου περσινού (140,0 μον.). Το θετικό ισοζύγιο στις τρέχουσες πωλήσεις του κλάδου χάνει έντονα έδαφος και μεταβάλλεται αρνητικά (στις -2 από +29 μον.), ενώ αντίθετα έντονα θετικά κινείται ο δείκτης των προβλέψεων για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου (+51 από +25 μον.). Στα αποθέματα, καταγράφεται σταθερότητα (στις +8 μονάδες από +7), ενώ οι προβλέψεις για την απασχόληση γίνονται θετικές

(+8 από -12 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Στις παραγγελίες προς προμηθευτές, σημειώνεται μικρή αποκλιμάκωση στο σχετικό ισοζύγιο (+15 από +17 μον. το ισοζύγιο), ενώ τέλος, στις προβλέψεις των τιμών, ο σχετικός δείκτης κινείται στις -9 (από +1) μονάδες.

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Πολυκαταστήματα** κινούνται επίσης πτωτικά, με τον δείκτη να διαμορφώνεται στις 85,7 (από 92,0) μονάδες, επίδοση αντίστοιχη εκείνης της αντίστοιχης περσινής περιόδου (86,2 μον.). Από τα επιμέρους στοιχεία, οι τρέχουσες πωλήσεις παραμένουν έστω και οριακά αρνητικές (στις -1 μον. το σχετικό ισοζύγιο), ενώ παράλληλα υποχωρεί έντονα το ισοζύγιο στις προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου (+2 από +24 μον.). Τα αποθέματα υποδηλώνουν κανονικά για την εποχή επίπεδα, με το σχετικό δείκτη να παραμένει ισοσκελισμένος, ενώ το ισοζύγιο των +44 μονάδων στις προβλέψεις για τις παραγγελίες προς προμηθευτές εξασθενεί αισθητά και διαμορφώνεται στις +20 μονάδες. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, το ισοζύγιο των +19 μονάδων παραμένει αμετάβλητο για τρίτο συνεχόμενο μήνα, όπως αντίστοιχα συμβαίνει και με τις τιμές, με τον σχετικό δείκτη να παραμένει στις +2 μονάδες.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Οριακή υποχώρηση των επιχειρηματικών προσδοκιών, λόγω κυρίως των αρνητικών εκτιμήσεων για την τρέχουσα ζήτηση

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** κινείται οριακά πτωτικά τον Απρίλιο, στις 89,0 (από 90,0) μονάδες, χαμηλότερα και από την αντίστοιχη περυσινή επίδοση (100,3 μονάδες). **Από τις επιμέρους μεταβλητές του δείκτη, οι αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων ενισχύονται ελαφρά, ενώ παράλληλα υποχωρούν οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της να μεταβάλλονται θετικά.** Αναλυτικότερα, ο δείκτης των εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων υποχωρεί στις -4 (από -1) μονάδες, με τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση να κινούνται πτωτικά (-5 από +2 μον. ο δείκτης). Βελτίωση αντίθετα καταγράφει ο δείκτης στις προβλέψεις για τη ζήτηση του επόμενου τριμήνου (+20 από +14 μον. το σχετικό ισοζύγιο), ενώ ενισχύονται και οι θετικές προβλέψεις για την απασχόληση (+20 από +16 μον. ο σχετικός δείκτης). Στις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο διαμορφώνεται στις +4 (από +5) μονάδες, ενώ το 29% (από 24%) των επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, το 31% επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης ως βασικότερο εμπόδιο στη λειτουργία του, το 19% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 16% την τρέχουσα οικονομική συγκυρία (κεφαλαιακοί έλεγχοι, καθυστέρηση εισπράξεων Δημοσίου, υψηλή φορολογία κ.α.).

Σε επίπεδο βασικών κλάδων των Υπηρεσιών η εικόνα είναι η ακόλουθη:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια – Τουριστικά Πρακτορεία** αυξάνεται στις 97,6 (από 90,1) μονάδες, επίπεδο αισθητά όμως χαμηλότερο του αντίστοιχου περυσινού (118,7 μον.). Οι αρνητικές εκτιμήσεις για την πορεία της τρέχουσας κατάστασης των επιχειρήσεων αμβλύνονται στις -13 μονάδες (από -20), ενώ στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, ο σχετικός δείκτης επιδεινώνεται έστω και οριακά στις -14 μονάδες (από -12). Από την άλλη πλευρά οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση βελτιώνονται σημαντικά και διαμορφώνονται στις +33 από -5 μον. το ισοζύγιο, όπως και εκείνες για την απασχόληση του κλάδου (+31 από +21 μον. το ισοζύγιο). Ο δείκτης των τιμών διαμορφώνεται στις +23 μονάδες (από +17), ενώ τέλος, κινείται στο 33% (από 25%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με ένα 31% να κρίνει ως βασικό λειτουργικό εμπόδιο την

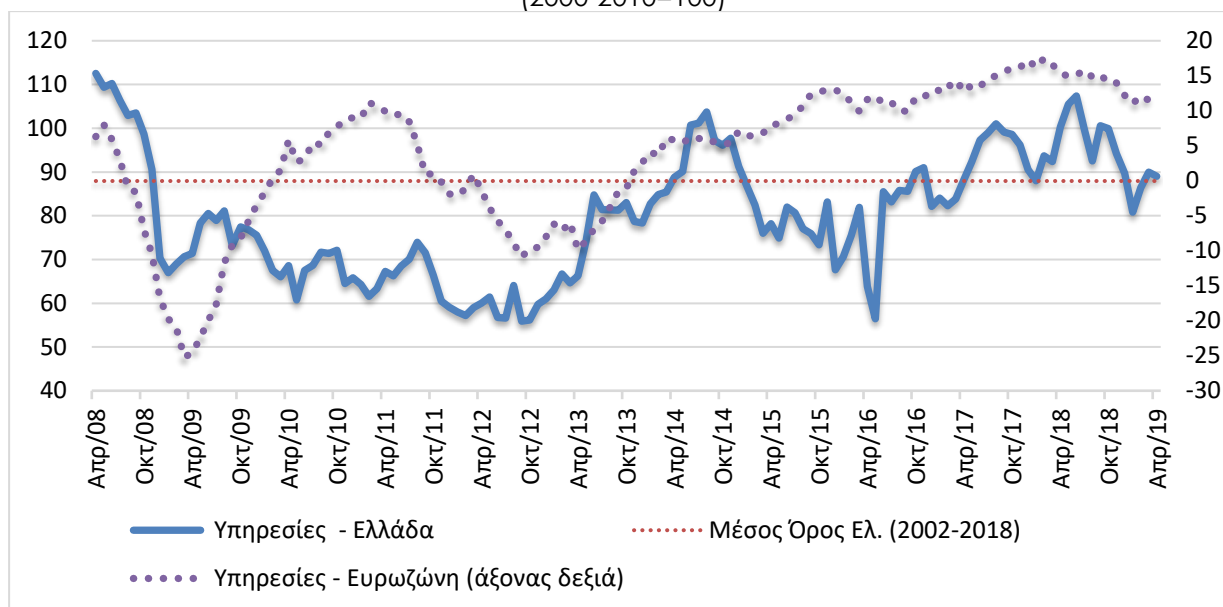
ανεπάρκεια ζήτησης, το 10% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 23% την τρέχουσα οικονομική συγκυρία.

Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
		Min	Max	2001-2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Υπηρεσίες (2000-2010=100)		55.9 (Σ. 2012)	140.2 (Ιουλ. 2000)	88,4	75,3	93,3	78,2	79,3	92,7	97,0	
2018											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
88,0	93,7	92,4	100,3	105,5	107,4	99,7	92,6	100,6	99,9	94,2	89,7
2019											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
80,8	86,4	90,0	89,0								

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης. **Πηγή:** IOBE

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Ανοδικά κινείται και ο δείκτης προσδοκιών στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** (χωρίς Τράπεζες), στις 112,5 (από 103,9) μονάδες, σε οριακά υψηλότερα επίπεδα από τα αντίστοιχα του προηγούμενου έτους (111,0 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων ενισχύονται (+21 από +10 μον. το σχετικό ισοζύγιο), όπως επίσης και οι εκτιμήσεις της τρέχουσας ζήτησης οι οποίες διαμορφώνονται στις +12 μονάδες (από -2). Σχετικά με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης, ο σχετικός δείκτης κινείται οριακά ανοδικά στις +7 (από +6) μονάδες, ενώ οι προβλέψεις για την απασχόληση ενισχύονται αισθητά (στις +12 από +2 μον. με το ισοζύγιο). Στις προσδοκίες για τις τιμές, ο σχετικός δείκτης αυξάνεται κατά 9 μονάδες, στις +7, ενώ τέλος, το ποσοστό εκείνων που δηλώνουν ανεμπόδιστη λειτουργία κινείται στο 14% (από 16%), με το 67% να αναφέρει την ανεπαρκή ζήτηση ως σημαντικότερο πρόσκομμα λειτουργίας.

Ήπια πτωτικά κινείται ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες**, κινούμενος στις 87,3 (από 89,2) μονάδες, σε υψηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με τα αντίστοιχα περσινά (67,4 μον.). Στους βασικούς δείκτες, το ισοσκελισμένο ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων αυξάνεται κατά 5 μονάδες, ενώ αντίθετα στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση καταγράφεται έντονη αλλαγή τάσης (-10 από +11 μον. το ισοζύγιο). Οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ζήτησης κινούνται ανοδικά (+12 από +3 μον. το ισοζύγιο), όπως και οι προβλέψεις για την απασχόληση, με το σχετικό ισοζύγιο να ενισχύεται αισθητά (+18 από +8 μον.). Οι προσδοκίες για τις τιμές εξασθενούν (-3 από +1 μον. ο δείκτης), ενώ διαμορφώνεται στο 27% το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει απρόσκοπτη λειτουργία, με το 36% να αναφέρει την ανεπάρκεια ζήτησης και το 17% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης ως βασικότερα εμπόδια λειτουργίας.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στην **Πληροφορική και Ανάπτυξη Λογισμικού** κινείται ανοδικά και διαμορφώνεται στις 98,6 (από 92,5) μονάδες, κινούμενος σε αρκετά υψηλότερα επίπεδα από εκείνα του 2018 (85,0 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων ενισχύονται κερδίζοντας 8 μονάδες και διαμορφώνονται στις +8 μονάδες, ενώ το ισοζύγιο των εκτιμήσεων για την τρέχουσα ζήτηση υποχωρεί κατά 6 μονάδες στις +8 μονάδες. Στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης καταγράφεται έντονη ανάκαμψη στο σχετικό δείκτη στις +43 (από +22) μονάδες, ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου το ισοζύγιο αυξάνεται ήπια (+28 από +22 μον.), με τις προβλέψεις για τις τιμές να αποκλιμακώνονται (-5 από -16 μον. ο δείκτης). Τέλος, το 40% (από 43%) των επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 20% να επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης, το 18% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης ως τα κυριότερα προσκόμματα στη λειτουργία του.

Ανοδικά κινούνται οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις **Χερσαίες Μεταφορές**, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται τον Απρίλιο στις 83,4 (από 69,8) μονάδες, σε ελαφρώς χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με το αντίστοιχο του προηγούμενου έτους (86,0 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων κερδίζουν ήπια έδαφος (στις -16 από -25 μον. ο δείκτης), ενώ παράλληλα, το ισοζύγιο των -42 μονάδων των εκτιμήσεων για την τρέχουσα ζήτηση αμβλύνεται κατά 22 μονάδες. Το ισοζύγιο στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης ενισχύεται και διαμορφώνεται στις +31 μονάδες (από +14), ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου ο δείκτης κερδίζει επιπλέον 18 μονάδες και διαμορφώνεται στις +24. Ο δείκτης τιμών υποδηλώνει περαιτέρω κλιμάκωση των προσδοκιών (στις +13 από +3), ενώ τέλος, το 18% (από 22%) των επιχειρήσεων δηλώνει ανεμπόδιστη επιχειρηματική λειτουργία, με το 44% να επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης και το 31% την ανεπάρκεια κεφαλαίων.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ

Μικρή ενίσχυση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης ανέκαμψε εκ νέου τον Απρίλιο, σε μικρό βαθμό, και διαμορφώθηκε στις -30,9 (από -31,6) μονάδες³. **Η ενίσχυση υποστηρίζεται από όλους τους δείκτες οι οποίοι διαμορφώνουν την καταναλωτική εμπιστοσύνη, εκτός των εκτιμήσεων των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους τελευταίους 12 μήνες, οι οποίες ουσιαστικά δεν μεταβλήθηκαν.** Ευρύτερα, ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης παρουσιάζει μικρή διακύμανση στο πρόσφατο τρίμηνο ελαφρώς χαμηλότερα των -30 μονάδων, κατόπιν της συνεχούς αύξησής του επί επτά μήνες. Αυτή η σταθεροποιητική τάση αναδεικνύει ότι η τονωτική επίδραση του εκλογικού κύκλου έχει ολοκληρωθεί. Ο δείκτης συντηρεί την ενίσχυση που κατέγραψε έως τον Ιανουάριο από άλλες εξελίξεις, όπως π.χ. η έκδοση 10ετούς ομολόγου τον Μάρτιο και προσφάτως, η μερική πρόωρη αποπληρωμή μέρους του δημοσίου χρέους στο ΔΝΤ, η οποία αποτυπώνεται στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας. Πάρα ταύτα, οι Έλληνες καταναλωτές παραμένουν οι πλέον απαισιόδοξοι στην ΕΕ, όμως πλέον βρίσκονται σε μικρή απόσταση από τα επόμενα περισσότερο απαισιόδοξα νοικοκυριά, εκείνα της Βουλγαρίας (-26,2 από -25,4 μον. ο δείκτης). Την πεντάδα συμπληρώνουν η Ιταλία (-13,4 από -13,1), η Ρουμανία (-12,6 από -13,7) και η Γαλλία (-11,1 από -10,8). Οι μέσοι ευρωπαϊκοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις -7,7 (από -7,1) μονάδες στην ΕΕ και στις -7,9 (από -7,2) μονάδες στην Ευρωζώνη. Ανοδική τάση σημειώθηκε τον Απρίλιο σε 11 χώρες, ενώ θετικό πρόσημο διατηρούν 6 χώρες: η Τσεχία, η Δανία, η Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, η Πολωνία και η Φινλανδία⁴. Αναλυτικά:

- **Αμετάβλητες οι εκτιμήσεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους τελευταίους 12 μήνες**

Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες δεν μεταβλήθηκαν τον Απρίλιο, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -35,1 (από -35,2) μονάδες. Το 51% των νοικοκυριών αναμένει ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης, ενώ το 5% προβλέπει μικρή βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -3,2 και -5,2 μονάδες αντίστοιχα.

- **Μικρή βελτίωση στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών**

Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες βελτιώθηκαν ήπια τον Απρίλιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -24,9 (από -26,8) μονάδες. Το 42% των νοικοκυριών αναμένει ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης, ενώ το 10% προβλέπει μικρή βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +0,7 και 0 μονάδες αντίστοιχα.

³ Ο τρόπος υπολογισμού του δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης άλλαξε από τον Ιανουάριο του 2019. Πλέον δεν λαμβάνονται υπόψη στη διαμόρφωσή τα ισοζύγια απαντήσεων της πρόθεσης για αποταμίευση και των προβλέψεων για την ανεργία. Έχουν αντικατασταθεί από τα ισοζύγια των εκτιμήσεων για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών το τελευταίο 12μηνο και των προβλέψεων τους για μείζονες αγορές. Τα δύο ισοζύγια απαντήσεων που παρέμειναν στον υπολογισμό του δείκτη είναι οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους επόμενους 12 μήνες και οι προβλέψεις για τη γενική κατάσταση της οικονομίας. Οι σειρές των δεικτών καταναλωτικής εμπιστοσύνης σε όλες τις χώρες της ΕΕ αναθεωρήθηκαν προς τα πίσω από την DG Ecfm.

⁴ Με την αλλαγή της σύνθεσης του δείκτη, ορισμένες χώρες που είχαν σταθερά θετικό πρόσημο τα τελευταία χρόνια, όπως η Σουηδία, πλέον έχουν αρνητικό, ενώ εμφανίζουν θετική τιμή ορισμένες χώρες που είχαν σταθερά αρνητικό πρόσημο.

• **Οριακή καλυτέρευση προβλέψεων για την οικονομική κατάσταση της χώρας**

Ο δείκτης των προβλέψεων των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας τους το προσεχές 12-μηνο ενισχύθηκε οριακά τον Απρίλιο και διαμορφώθηκε στις -24,7 (από -25,0) μονάδες. Το 46% των καταναλωτών προβλέπει ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης της χώρας, έναντι του 27% το οποίο αναμένει σταθερότητα. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -14,2 και -10,6 μονάδες.

• **Ήπια ανάκαμψη στην πρόθεση για μειζονες αγορές**

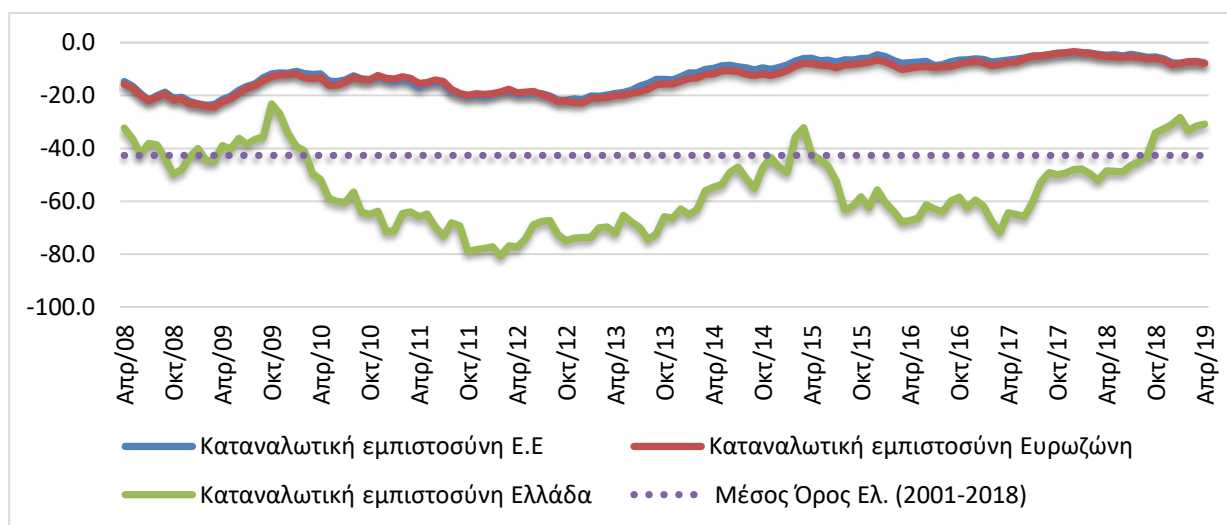
Η πρόθεση των καταναλωτών για σημαντικές αγορές τους προσεχείς 12 μήνες (επίπλων, ηλεκτρικών συσκευών κ.λπ.) ανάκαμψε τον Απρίλιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -38,8 (από -39,5) μονάδες. Το 53% των καταναλωτών προέβλεψε ότι θα προβεί σε λιγότερες ή πολύ λιγότερες δαπάνες, ενώ το 6% ανάμενε το αντίθετο. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις -14,0 μονάδες στην ΕΕ και στις -15,7 μονάδες στην Ευρωζώνη.

Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσοι όροι									
	Min	Max	2001-2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018			
ΕΕ-28	-23,7 (Φεβρ. 2009)	-1,7 (Μάιος 2000)	-11,1	-20,1	-16,9	-9,9	-6,5	-7,1	-5,5			
Ευρωζώνη	-24,4 (Μάρ. 2009)	-1,9 (Μάιος 2000)	-12,3	-20,2	-18,3	-11,9	-8,4	-8,6	-6,0			
Ελλάδα	-80,8 (Φεβρ. 2012)	+3,2 (Απρ. 2000)	-42,7	-73,85	-69,3	-52,8	-50,3	-62,9	-58,9			
Περιοχή	2018											
	I	Φ	Μ	Α	Μ	I	I	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	-3,9	-4	-4,4	-4,8	-4,6	-5	-4,4	-4,9	-5,5	-5,4	-6,2	-7,6
Ευρωζώνη	-3,7	-4,1	-4,8	-5	-5,4	-5,4	-5,3	-5,5	-6,2	-5,9	-6,6	-8,3
Ελλάδα	-47,8	-49,6	-52,1	-48,5	-48,6	-48,9	-46,5	-45,0	-42,7	-34,1	-32,7	-31,0
Περιοχή	2019											
	I	Φ	Μ	Α	Μ	I	I	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	-7,8	-7,2	-7,1	-7,7								
Ευρωζώνη	-7,9	-7,4	-7,2	-7,9								
Ελλάδα	-28,3	-33,3	-31,6	-30,9								

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

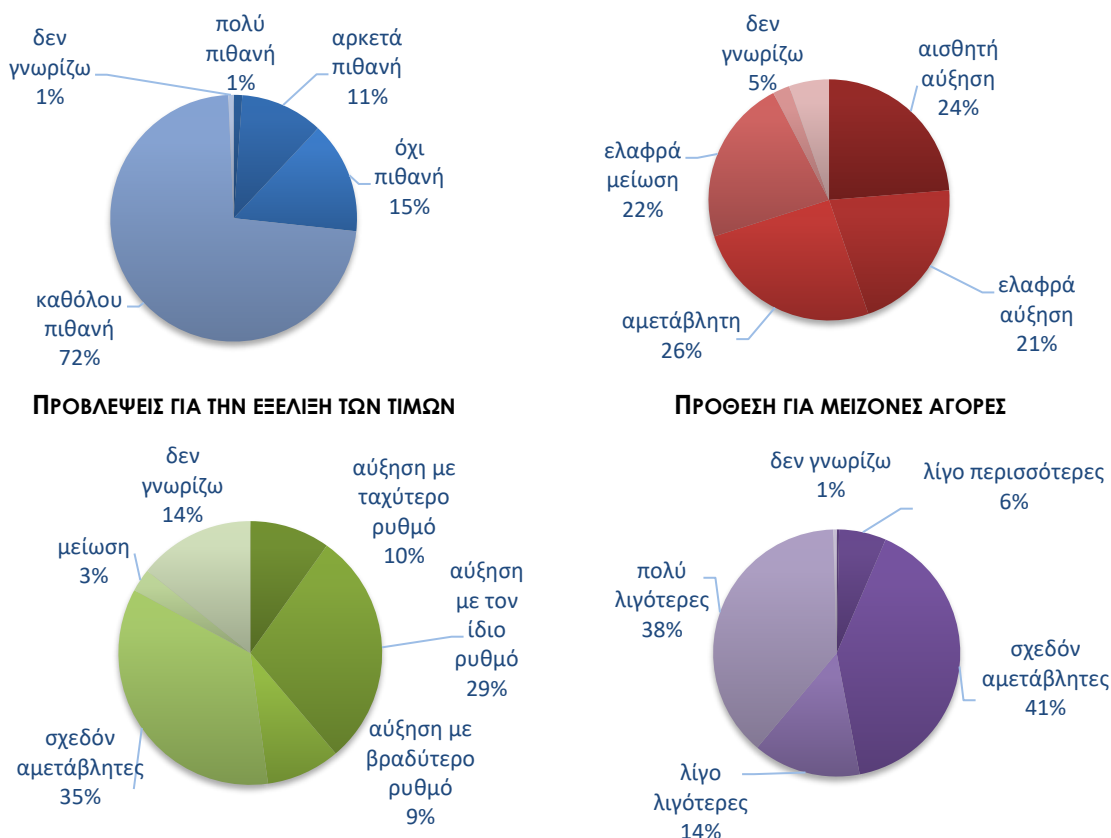

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

- **Επιδείνωση στην πρόθεση για αποταμίευση**

Ο δείκτης της πρόθεσης για αποταμίευση τους προσεχείς 12 μήνες εξασθένησε τον Απρίλιο και διαμορφώθηκε στις -71,2 μονάδες (από -67,5). Το 87% των νοικοκυριών δεν θεωρεί καθόλου πιθανή την αποταμίευση στο επόμενο 12μηνο, ενώ το 12% τη θεωρεί πιθανή ή πολύ πιθανή. Οι σχετικοί δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +2,4 και -1,1 μονάδες αντίστοιχα.

Διάγραμμα 7: Ενδεικτικές μεταβλητές της έρευνας καταναλωτών το επόμενο 12μηνο

Πηγή: IOBE

- **Οριακή βελτίωση των προβλέψεων για την ανεργία**

Ο δείκτης πρόβλεψης για την εξέλιξη της ανεργίας τους προσεχείς 12 μήνες ενισχύθηκε οριακά τον Απρίλιο, στις +20,8 μονάδες, έναντι +21,1 τον προηγούμενο μήνα. Το ποσοστό των νοικοκυριών που προβλέπει μικρή ή αισθητή άνοδο της ανεργίας διαμορφώθηκε εκ νέου στο 45%, με το 22% των ερωτηθέντων να αναμένει ελαφρά μείωσή της. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +8,5 και +6,1 μονάδες αντίστοιχα.

- **Ενίσχυση των ανοδικών εκτιμήσεων για τις τιμές**

Ανάκαμψη παρουσίασε τον Απρίλιο ο δείκτης στις προβλέψεις μεταβολών στις τιμές τους προσεχείς 12 μήνες, στις +7,1 (από +5,7) μονάδες. Το 38% των νοικοκυριών προβλέπει άνοδο τιμών με τον ίδιο ή ταχύτερο ρυθμό και το 35% αναμένει σταθερότητα. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +21,8 και +15,7 μονάδες.

- **Μικρή αύξηση του ποσοστού που δηλώνει ότι «αντλεί από τις αποταμιεύσεις του»**

Σχετικά με τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, το ποσοστό των καταναλωτών που δηλώνει ότι «μόλις τα βγάζει πέρα» ενισχύθηκε οριακά τον Απρίλιο, στο

65% (από 62%), όμως αυξήθηκε στο 11% (από 9%) το ποσοστό όσων αναφέρουν ότι αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους. Οι καταναλωτές που δηλώνουν ότι αποταμιεύουν λίγο ή πολύ αποτελούν το 14% (από 16%) του συνόλου, ενώ όσοι δηλώνουν ότι «έχουν χρεωθεί» κινούνται στο 9% (από 11%).

Τον Απρίλιο, στην έρευνα καταναλωτών εξετάζονται **τρία πρόσθετα ζητήματα** σε τριμηνιαία βάση, τα οποία εξειδικεύουν περισσότερο την πρόθεση για μείζονες αγορές διαρκών καταναλωτικών αγαθών (αυτοκίνητο, κατοικία) και έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως πρόδρομοι δείκτες για την ιδιωτική κατανάλωση. Αναλυτικά:

- Ενίσχυση καταγράφει σε σχέση με τον Ιανουάριο η πρόθεση αγοράς αυτοκινήτου εντός των επόμενων 12 μηνών, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -88,8 (από -90,0) μονάδες. Αυτή η επίδοση παραμένει ωστόσο αισθητά δυσμενέστερη από τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς δείκτες, οι οποίοι διαμορφώθηκαν στις -63,6 (από -63,2) και στις -69,3 (από -69,9) μονάδες, στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Το 94,5% (από 92,3%) των καταναλωτών στην Ελλάδα δηλώνει ότι δεν είναι πιθανό να αγοράσει αυτοκίνητο εντός του προσεχούς 12μήνου.
- Ανάκαμψη σημειώνεται τον Απρίλιο σε σχέση με τον Ιανουάριο και στην πρόθεση για αγορά ή κατασκευή κατοικίας εντός των επόμενων 12 μηνών, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -92,4 (από -93,7) μονάδες, επίδοση χειρότερη από τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς δείκτες, οι οποίοι διαμορφώθηκαν στις -82,0 (από -81,9) και τις -86,9 (από -86,7) μονάδες, στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Το 2,8% (από 0,9%) των νοικοκυριών εγχωρίως δηλώνει εκ νέου ότι ίσως να προβεί σε αγορά / κατασκευή κατοικίας τον επόμενο χρόνο.
- Αντίθετα οριακή επιδείνωση καταγράφηκε στον δείκτη της πρόθεσης πραγματοποίησης σημαντικών δαπανών για βελτίωση / ανανέωση της κατοικίας εντός των επόμενων 12 μηνών, ο οποίος διαμορφώθηκε στις -75,8 (από -75,2) μονάδες. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες έφτασαν τις -51,1 (από -50,5) στην ΕΕ και τις -54,8 (από -54,6) μονάδες στην Ευρωζώνη. Το ποσοστό των νοικοκυριών στην Ελλάδα που δηλώνουν ότι είναι αρκετά ή πολύ πιθανό να πραγματοποιήσουν σημαντικές δαπάνες αυτού του είδους εντός ενός χρόνου φτάνει στο 10,6% (από 9,5%).